

STYRDOKUMENT

DATUM

2016-05-10

Företagspolicy för Älvsbyns kommuns bolag

Denna företagspolicy, som antagits av kommunfullmäktige i Älvsbyns kommun 2016-06-20, § 50, gäller för relationen mellan Älvsbyns kommun och dess bolag.

1. Bakgrund

Kommunallagen ställer krav på kommunerna bland annat när det gäller kontroll och inflytande över all kommunal verksamhet, även den som bedrivs i bolagsform. De av kommunen direkt och indirekt ägda bolagen representerar stora tillgångar och det ställer krav på löpande uppsikt över bolagens utveckling, resultat och ställning.

Det är också viktigt att skapa likartade och goda förutsättningar för kommunens hela verksamhet, oavsett i vilken juridisk form verksamheten bedrivs. Det innebär att kommunen måste utveckla och kommunicera en klar och tydlig bild av varför man äger sina bolag och hur man vill att bolagen ska utvecklas. Genom att använda och utveckla formella styrinstrument, exempelvis företagspolicy och ägardirektiv i dialog med bolagen ges förutsättningar för en kultur som gör det möjligt att styra och följa upp att verksamheten i bolagen utvecklas i önskad riktning.

Den övergripande målsättningen för all verksamhet inom Älvsbyns kommunkoncerns är koncernnyttan och det är därför viktigt att samtliga parter arbetar utifrån koncernperspektivet och dess bästa. Kommunstyrelsens uppdrag att samordna kommunens och bolagens verksamhet ska respekteras. Kommunens styrfunktion över bolagen ska i första hand ske genom dialog och bygga på samförstånd och acceptans.

2. Syftet

Syftet med denna företagspolicy är dels att förtydliga det gemensamma regelverket för att utveckla kommunens verksamhet och att lägga fast rollfördelningen mellan kommunen som ägare och bolagen, dels att tydliggöra styrelsens roll och ansvar i bolagen.

3. Kommunalrättsliga utgångspunkter

Kommunen och de kommunala bolagen utgör en ekonomisk beslutsenhet för vilken kommunfullmäktige ytterst har det ekonomiska och politiska ansvaret. Bolagen är således ett instrument för kommunen att, på samma sätt som nämnderna, tillgodose kommunmedlemmarnas behov. Ägarstyrningen över bolagen utgår därför alltid från fullmäktige.

4. Ägarstyrningens juridiska konstruktion

Ägarstyrningen formella konstruktion regleras i första hand av innehållet i bolagsordningen, som anger grunden för bolagets existens. Av bolagsordningen framgår bland annat vad bolaget ska ägna sig åt liksom det kommunala ändamålet med verksamheten.

Dokumenttyp Policy	Dokumentnamn Företagspolicy för Älvsbyns kommuns bolag	Fastställd/upprättad 2016-06-20, KF § 50 Delegationsrapport 2018- 11-05 KS § 140	Beslutsinstans KF	Giltighetstid 2022-12-31
Dokumentansvarig Kommunchef	Version 2	Senast reviderad	Dokumentinformation Dnr 368/18-003	Detta dokument gäller för Älvsbyns kommuns företagskoncern

Utöver bolagsordningen tillkommer individuella ägardirektiv som anger riktning, ramar och mål för det enskilda bolaget med utgångspunkt från det kommunala ändamålet. Syftet med ägardirektiven är att ge övergripande strategiska riktlinjer för bolagets ledning. Ägardirektiven är strukturerade på likartat sätt för samtliga bolag. Direktiv som beslutas på bolagsstämma är juridiskt bindande för bolaget och dess ledning. Bolagsordning och ägardirektiv som är antagna av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen överlämnas via ombud till bolagsstämman för beslut.

5. Kommunfullmäktige och bolagen

Eftersom all ägarstyrning utgår från kommunfullmäktige har direktiv utfärdade av fullmäktige alltid företräde framför direktiv utfärdade av annan. Av detta följer att fullmäktige också kan ändra sådana senare direktiv. Följande frågor är förbehållna kommunfullmäktiges beslutanderätt:

1. Besluta att vissa verksamheter ska bedrivas i bolagsform.
2. Fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten.
3. Välja styrelse och minst en lekmannarevisor
4. Ta ställning i principiellt betydelsefulla frågor eller annat av större vikt innan bolagen fattar beslut. Sådana beslut kan vara:
 - Bolagsordningar, stadgar, ägardirektiv etc.
 - Mål och riktlinjer för verksamheten
 - Borgensbeslut
 - Kapitaltillskott till kommunens direkt ägda bolag

Fullmäktige ska hållas väl informerade om bolagens förhållanden och utveckling. Det ankommer på kommunstyrelsen att vid de tidpunkter och i de avseenden som fullmäktige bestämmer svara för sådan information. Bolagens styrelser ska också på anmodan lämna fullmäktige information.

Frågor som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt ur det kommunala perspektivet får inte avgöras av bolagen innan de inhämtat fullmäktiges ställningstagande i frågan. I ägardirektiven ges exempel på ärenden där fullmäktiges ställningstagande ska inhämtas.

6. Kommunstyrelsen och bolagen

Kommunstyrelsen ska enligt kommunallagen utöva uppsikt eller med andra ord förvaltningskontroll, förutom över nämnderna, över hel- och delägda bolag. Denna förvaltningskontroll är grunden för kommunens ägarstyrning.

Kommunstyrelsen redovisar årligen i Årsredovisningens förvaltningsberättelse hur uppsiktsplikten fullgjorts under året.

För att kommunstyrelsen ska kunna fullgöra sin uppsiktsplikt är bolagen skyldiga att fortlöpande på kommunstyrelsens begäran informera om bolagets ekonomiska och verksamhetsmässiga utveckling. Informationen kan lämnas antingen vid sammanträden som kommunstyrelsen kallar bolagens företrädare till eller skriftligt.

Bolagen är dessutom skyldiga att informera kommunstyrelsen löpande om väsentliga händelser i verksamheten och i frågor som eventuellt kan blir föremål för kommunfullmäktiges ställningstagande innan beslut fattas av bolaget.

I bolagsordningarna ges kommunstyrelsen rätt att ta del av bolagens handlingar och räkenskaper samt i övrigt inspektera bolagen och deras verksamhet, om sekretess inte lägger hinder i vägen.

7. Moderbolaget

Moderbolaget Älvsbyns kommunföretag AB, som för närvarande äger två dotterbolag (Älvsbyns Fastigheter AB och Älvsbyns Energi AB) avses inte bedriva någon egen verksamhet. Det förutsätts i stället fungera som fullmäktiges och kommunstyrelsens formella styrinstrument för dotterbolagen. Styrningsfunktionen ligger således kvar i kommunen med den fördelning mellan fullmäktige och kommunstyrelsen som framgår av kommunstyrelsens reglemente. Kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen kan därför ålägga moderbolaget att utfärda direktiv för dotterbolagen eller att ändra direktiv som moderbolaget utfärdat.

Styrelsen i moderbolaget utövar sin ägarroll mot sina dotterbolag bland annat genom förslag till ägardirektiv, som fastställs av respektive dotterbolags bolagsstämma efter kommunfullmäktiges godkännande. Vidare ska styrelsen i moderbolaget ha en fortlöpande uppsikt över sina dotterbolag genom uppföljning av ekonomiska och verksamhetsmässiga mål. Rapporteringen till kommunstyrelsen sker i samband med upprättande av delårsrapport och årsredovisning.

Moderbolaget ska genom direktiv se till att det får den information rörande dotterbolagen som kommunstyrelsen bestämmer. Kommunstyrelsen är oförhindrad att inhämta information direkt från dotterbolagen.

Moderbolaget svarar för att dotterbolagen årligen antar dels en verksamhetsplan för de närmaste tre åren, varav det första detaljplaneras och budgeteras och dels en affärsplan. Verksamhetsplan och budget ska genom moderbolagets försorg överlämnas till fullmäktige senast under januari månad.

8. Dotterbolagen

Dotterbolagen ska i sin verksamhet följa de ägardirektiv som har lagts fast vid bolagsstämma.

9. Styrelse

Styrelsens huvudsakliga uppgifter är att fastställa strategin för bolagets verksamhet i enlighet med ägardirektiven och allmänna riktlinjer. Detta innebär att säkerställa att bolaget har en effektiv verkställande ledning med fungerande rutiner för uppföljning och kontroller.

Styrelseledamöter i kommunens bolag ska enligt Kommunallagen kap 3 § väljas av kommunfullmäktige. Dessa ska om kommunfullmäktige inte beslutat annat väljas för samma mandatperiod som gäller för kommunala nämnder och styrelser.

I syfte att få väl fungerande styrelser bör möjligheten prövas att utse en eller några ledamöter med för uppdraget speciella kompetenskrav utan hänsyn till partitillhörighet. Vidare bör jämställdhet mellan könen eftersträvas.

Ledamöter och ersättare i styrelsen för Älvsbyns kommunföretag AB ska väljas bland kommunstyrelsens ledamöter. För att tydliggöra rollerna i olika styrelseuppdrag bör dessa ledamöter inte inneha uppdrag i något dotterbolags styrelse.

10. Revisorer

Kommunfullmäktige utser lekmannarevisorer. Arvode till lekmannarevisorer följer regelverket för arvoden till förtroendevalda men betalas av bolaget. Kommunrevisionen ansvarar för upphandling av sakkunnigt biträde och kommunstyrelsen ansvarar för upphandling av auktoriserad revisor för lagstadgad revision. Upphandlingen genomförs inför varje ny mandatperiod av sittande kommunstyrelse

Bolagets revisorer ska i den utsträckning som följer av god revisionssed granska räkenskaper och styrelsens och verkställande direktörens förvaltning.

Bolagets lekmannarevisorer ska i den utsträckning som följer av god sed för lekmannarevisorer granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synvinkel tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

11. Styrdokument

11.1 Bolagsordning

Bolagsordningen är det grundläggande konstitutionella dokumentet för varje aktiebolag. I denna uttrycker ägaren bland annat ändamålet för bolagets verksamhet, som ska vara förenligt med Kommunallagen Kap 3 § 17. Bolagsordningen fastställs av kommunfullmäktige och kan inte ändras utan nytt kommunfullmäktigebeslut.

11.2 Ägardirektiv

Ägardirektivet kompletterar bolagsordningens beskrivning av det kommunala föremålet och ändamålet för verksamheten. Ägardirektiven ska innehålla en konkretisering av verksamhetsmålen. De ska vara enkla, tydliga och inte alltför detaljerade och upprättas i samråd med bolagen. Ägardirektiven för Älvsbyns kommunföretag AB:s dotterbolag utarbetas av Älvsbyns kommunföretag AB i samråd med respektive bolag. De fastställs av bolagsstämman i respektive bolag efter kommunfullmäktiges godkännande. Ägardirektiven är en del i kommunkoncernens gemensamma verksamhetsplan. Kompletterande ägardirektiv kan lämnas av koncernstyrelsen under löpande verksamhetsår.

12. Övriga styrdokument

Generella policybeslut fattade av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen syftar till att lägga fast gemensamma värderingar och förhållningssätt inom kommunkoncernen. Dessa beslut ska följas och vara utgångspunkt för interna riktlinjer och policys i bolagen.

Varje bolag ska föra en personalpolitik som sammanfaller med kommunens. Det innebär att kommunens policydokument och övriga personalpolitiska styrdokument ska vara styrande inom hela kommunkoncernen.

13. Offentlighetsprincipen

Allmänheten ska ha rätt att ta del av handlingar hos bolag enligt reglerna för allmänna handlingars offentlighet i Tryckfrihetsförordningen kap 2 och Sekretesslagen.
